

TUR # 671

טור ס' תרצ"א

1

כניסה לצד שמאל ובבית הכנסת מנוחה בדרום
(ו) זכר למגורה שהיתה בדרום ע"כ ח הצר

2

בית יוסף

Beis Josef # 671

וב"ש שמוציאין גר חנוכה בבית הכנסת. נראה שתיקנו בן מפני
 האורחים שאין להם בית להדליק בו- וכמו שתיקנו קידוש בבית הכנסת
 משום אורחים לאכלו ושמו צ"י כנישתא (ע"י לעיל סי' קפ"ט)- וכן כמע
 הכל בו (סי' מד ד ע"א)- וכתב [עוד] טעם אחר שהוא כדי לפרקם
 הנס בפני כל העם ולסדר הצרכות
 לפניהם שיש בזה פרסום גדול
 להש"י וקידוש שמו כשמברכין אותו
 במקלות- וזה לשון הריב"ש בתשובה
 (סי' ק"א) 'המנהג הזה להדליק בבית
 הכנסת מנהג ותיקין הוא משום
 פרסומי ניסא- כיון שאין אנו יכולין
 לקיים המצוה כתיקונה להדליק כל
 אחד בפתח ביתו מחוץ מפני שיד
 האומות תקיפה- ומברכין על זה כמו
 שמברכין על הלל דראש מדע אף על
 פי שאינו אלא מנהג (ע"י לעיל סי' סכ"ג קכ"ג)- ומכל מקום באותה
 הדלקה של בית הכנסת אין אדם יוצא בה וצריך לחזור ולהדליק כל
 אחד בביתו עכ"ל (ה): וב"ש שמוציאין בדרום זכר למגורה

SHULCHAN ARUCH #670 ספר דברי חיים

7

ומדליקין (ח) (ו) [ין] מומברדיין (תבנית הסנסה) (א) משום פרסומי

ניסא. הגה ולין אדם יוגל צנרום על צימיהנסה, ולכיד נמזור ולהדליק ויל) וילין צביתו וריב"ס סימן קיט).

BEEER HAGOLAH

באר הדו"ח

8

זממיהעל, ורי"ק: מ כמו שמוכרין על סלל דלמש-קורט אוי-עלי"ס שאליו סלל קנסה:

R. AKIVA EIBEL המדורת דעק"א

9

(ס"ו באר הוויה) אעפ"י שאינו אלא מנהג. כל סוף פרי"ש שדומים או לשלל דרי"ח-נחשו"י כפי"ס ס"ו סתמה
סל ומתמר ביל ס"י ספ"ס זמן מנרקים על סלל דרי"ח ד"ל סס דמן עשהיין עקל תלכות ח"י ופלישתים-ול"כ אל
קמם כלו פרי"ש דסס בנסתום ח"י זמן מנרקים על סלל דרי"ח, רמזי זמן יעקב על סללסס זל כמ"ע" ע"ס:

SHAAREI TESHUVAH תשובה

10

קמ"ז סימן סא שחמת על זה שאין תמיהתו רק על תמךתו שכונ"ו ויו זה, דהא עיקר טעם הריב"ש הוא

דמברכים כמו שמברכים על הלל כרי"ח שהוא ממנהגא ויעיין באר"הגולה, א"כ המזון דרי"ח גם חז"ל מודה דשפיר מברכים אנדות בהכ"ל, ומ"ש כה"ט קתב רמ"א בחשובות י"ו, וד"ק רמ"א חז"ל יתקין משה"ס, והוא ט"ס בש"ז וצ"ל דרי"ח סימן סג והוא דרי"ח מודה"ם מיין דמ"יש כיו"אסורים, ומצאתי במה"כ ובני"ס שחז"ל שחז"ל

BIUR HAGRA ביור הגר"א

11

ראיה מהלל בלילי פסחם שנתקן על חום ואומרו"ן בה"ה משום סרנסו"י נסא-כמ"ש כירועלמו כענין ברכה
הסמוכה לחב' תת' וברו אשר גאלנו שניא שאם שבעה כפי"ו יצא:

שחוט מאהאראם שחיק אית מהרס עיק #374

15

תשובה ש"ד

נתייח ע"ו ככלו מרכזי לסיק חוספי ישיח
החיים והשלום וכל קונו לתלמיד הנניד המוסלח ומסולג בחורה מוכי
דוד לאנפטר כ"י נקימ סאלחטיס ישיח

מכתובך קבלתי נפתח ונמננו והנתייח בדברך שרתיך שחתה נתיח
לנ לעשות כדון והכלכה ואשר שאלת וכ"ו דקודס ר"ה ה"ח
אלל חימך ביהיבי חדשה נקבל ס' ורלתי נעת בואם לביהי"ו לחסוכה
הלך הרב והדליק הנר חמיד וכך עזרי ונזוני להדליק נר של חמיד
כשם ומלכות ונס כדן שהיירו ובי' דרלה כלה"ס אינו מכוון וכ"ו
הרב היכל מלמד שהסוחסח להדליק נר חמיד כלה"ס אינו מכוון וכ"ו
חמיר הוא ס' י' אלל נוף הנכרבה לא מלינו ונרחה לך דה"ו נכרס
לבקלה דלא שפתו ולא רלתי מפרך על זה ואפי' במהרה קבוע
מלינו השוסקים אי' מרכזין על מנסה ואין על המנסים קושים' ונרלה
לך דעל מנסה שנה מוכר נחלתוד אין מרכזין' ונס מה שמרכזין שהיירו
חס חמנס שמלתי סכדות כזה וכבר הביא חמנס כחלוי"ס ס' י' פי
דיס לכרך היסוד והמניס והרב היכל כרך שהיירו ולא הטוב וקמטיס
וזו מוכן וכדריך ועוד הליכס :

והנה לחמי הדבר שהרב הוא הרך בריכה לבקלה כנכרס על להדליק
נר חמיד ובהי הפכרס של' דיל דעווח החינה מעבר דייס
מרכזין . ספרנו .ו. חרחה גם כמשובת כתיב ס' י' ליה חכל החמנס
דמנסה הטולס לברך גם על מנסה שאין לו מפור כסיס ופוסקים דה"ו
ססקיני' כסיס איח ס' חרתי"ס ומרכזין על הלהקת דיה כביהי"ו
והרי"ס כפסוק ס' י' פיל שכל עיר זה והעיר והמנהג ה"ו מנסה
קפון ופטי' מרכזין עלינו כמו שמרכזין על ה"לל כרי"ס וכן הוא המנהג
ככל חמולות ישראל-ואפסי' שמתחי' ממרו הנמון בעל חמ"ס מנס
איס מלכרך על הלהקת דיה כביהי"ו חמ"ס בן הוא המנהג וסוגיה
דשפתח כלי טפוקס (ובן מרכזין על הלהקת נר כייס שהוא רק מנסה
כדליחם כטי"ס) ותיכ מנחיר דנס על מנסה קמליו מונכר כטי"ס
נתי מרכזין .

ונוף הסברה ש"ח דחין מרכזין על המנהג בקפה מוך הגלח בחת"ס
חמיד ס' י' קליח נמה נחמס אין מרכזין כיון דחמיד מלינו
לקיס המנהג מנסה אל חטוס חורח חמך ומרכזין לתי סעויר על
החיה

דמנהג ותיכ למכלל כנכר-גוס הקסה על הא דלמתי' כפרך מקוס
סנהנו כסוך דעכנו להפריס חלה חמרוח דליכול זו כחסיכו כי היכל
דלא יעולו להפריס חלה מהסטור על החינן דקסה כיון דלא מרכזין
על הספרסה חס כן ככר דיעו ולין בו חיוב ולא ירסרו חמנו על
חיינו כטי"ס .

ולפי עמיד לישב טסי חיס הרליס כמשובת כלל ייה חילוק כיון
תקנה (מנהג- דתקנה הוא מה שחיינו חומנו לעשות חכל
מנהג חמרו רק פטור לעשות-ובתקנה חפסי' כטעל הטעם לא כמנה
סתמנה) חכל כמנהג כ' שס כחתי' דיהם סתמחה לעשות סינ לחורה
קמחוי"ס עלינו חכל חניס כמנהג שחס נחמנה הענין ממה סה"ו וכתכל
טעם חין ליעיין נהפון יומר מנהג ה"וה כמכומר כמניס ס' י' חרי"ל
קיה כ"יב כסם חפתי"ס .

ודמנו הרסבי"ח כ' כחסינה ס' י' י"ח טעם נמה כקנת מננות חין
מרכזין עלינו כלל והשלה כמס חילוקי-ד"ו דעל חלינה חניס
ועל כיוול כהו חין מרכזין שאין סם פיער וסורס המנהג חלה העלוק
כסד"ו דער חחר והכלתי המנהג מנסו ס'ו וכיון דחין זה החלתי וסוף
המנהג ולכך חין מרכזין-חתיכ מיושב היטב קושי"ס מין ו"יל דכיון
דהמנהג והתקנה הוא רק לסינ חסוס מננה חמרת רלוי ש"ל לברך
חפינו דמחוי"ס-חמס לחמנה שחפילו בעל טעם לא כעלה החמנה
וה"ס הוא מנהג כטי"ס וכך מרכזין-חכל כמנהג שחם כטל הטעם
קטל המנהג ועליו לקיס המנהג כל זמן ש"ל נחמנו העינים וכלדרי"ס
ויחל חכודתי סרדוי נישוס חסי"ה ה"ו לחורה לפי מעמדיו ולכך
עליו לקיס מנסו חל חסוס חורת חמך סתמס כנס סם כמנס
חפתי"ס-חכל חס נחמנו העינים וכתכל חמנס ל"ס חל חפתי"ס חורח
חמך-ומחיל' כיון כהו מניס רק מנסו סינ ונכר לרבר חחר ולין
ו חכלתי החמנה-ולכך חין מרכזין חניס דחייבו עלינו לקיס המנהג
וה"ס הקושי"ס הרסכסה .

ומנס חסי"ס יכולין לברך חיו מנסים דסיל לר"ח דלטיג דקיס
לינס מננות כמניס סה"ו חסי"ס יכולין לברך כיון כנסס
וחליס שבר וחס ככלל ישראל ומלך חמס ונתי וחס"ס ורלתיס סוף
ליק דקודסין הקבו חליך יכרבו ונזוני חסי"ס הסכינו החלוקי"ס
וכן הוא מנסה הטולס לברך כיון שישראל נעשו חס חלק מהס-חתי"ס
על חומר כמנהג שמרכזין על"י-גוס על חלק מן המנהג ס"וה מנסה
נעסה לסינ ולנדר שרשתי' לברך וכו' דעת ר"ח ופיישמו דסיל דמרכזין
על המנהג .

אירנו נרלה דה דוקח כמנסה סכול לסינ למנהג חן שמנינו וסינה
המנהג החוה כיוס חמר-חמס כחמכל מנר המנהג נכסו
כן גס כריס חמרי"ס-וכיון דמרכזין על חייכר יכולין לברך נ"ס על
המנהג שהוא סיף מן המנהג-לעיקר לשו' ונזוני קלי על עיקר המנהג-
כזה מידס קושי"ס מרן ו"יל ס'י חרמי"ס חיומח דעל סכילה כפוי"ס
חין מרכזין דלא כחמכל מנסה זה לעגול לחסכל כיה"כ נקיות
מטילות נדה או סכילות נר חכל הדלנת נר כיוסי"ס כחמכל ונת
ען תקנות הדלקות נר כנסת וי"ס רק ו"ס מקומות שחסו ח"חולח
לחסחו חכל כמקום ש"ל חסכו נחמנו על עיקר דין חלי"ס .

ובן חמו מרכזין על עיקר המנהג או החיוב ככל מניס שמנסה כחמכל
המנהג החוה-ובקס שמרכזין על כדוקת חמ"ס חמ"ס חמ"ס
כיו"ס-וה"ל כמנהג מרכזין על עיקר המנהג שמנסה כחמכל חו-
ולכך ש"ר מרכזין דה"ל דרי"ס שפסח"ס מן החיוב שחמרי"ס חכל
כמפריס ותיס קושי"ס ונס ל"ח כ"ו כ"ו מוסר (וכעידוכין דף י'
שריך כיון דרי"ס חקרי מוסר חלל מני רמח וחסי דלתי חסור
כמלכסה וטיין כחוס' כרי"ס דף כ"ו י"ח מנסו וכ"ו דכנו על
לעשות ותיכ טוב רלוי לומר חלל כמו כסאר מוסר ולכך רחוי (לכך)
וכן הדלקת דיה כביהי"ס סמנסר ונסחמכל מעיקר מננות סולקת ס"ס .
אבל קריחת דוח וקבלת חין לה סוס שייכות לחיוב מריחא מניס
חפסר-וכסלומח חנינה חיה"ס י"ו דלויח ק"ה חמך וטעס
חחר דכסס שמרכזין על הטעם כן מרכזין על ו"ו' חכל דוח וקבלת
חין להס חוס חמך לזה ולכך חין מרכזין ליעין על מנר כ"ו .

ונרלה דחייבו מניס סלינו כזה אי' עשו כפי"ס לעיקר פרינה
קעלונכ ועיקר הכרעה נתי שחין מרכזין נ"ל פריכה כמנוכ על נטילה
פריכה מיה לפעמי"ס חס כמלה כסיס מנרך סני' וכדק"ל כחוי"ס'
חרי"ס סטי' י"כ ולכך דיעו לזה הלל-חמנו דלא מנכר סוגר דמון
דפריכה ס"ו דק עלטול כמנחה שחר כ"ו כרי"ס על העריס כעלונכ
ככלל נוגד .

וע"כ סכר נרלה ליטעמח דחמח דל מנהג שאין לו מנר כטוס
מנהג חייבת חין מרכזין . וחי' כסיד כנר חמיד חכל ונתי

שאלות והתשובות
Teshuvot v'hanhagos

335

16

סימן שלה

שאלה: להדליק נ"ח בבית הכנסת.

השואל ראה שמיאנתי לברך על נ"ח בבית הכנסת ושואל מה הטעם.

לא באחי ח"ו לפקפק על המנהג, דמנהג כל ישראל להדליק בברכה בבית הכנסת וחי'ו להרהר אחרי מנהגי ישראל, ואני לעצמי מדקדק לא לברך מפני שאני נוהג בס"ד גם כאן להדליק בחוץ כדינא דגמרא, או באור"ל בחלון חפונה לרה"י ולכן אין שורש להדליק בבית הכנסת ולברך, שישודח כשהיו מדליקין בפנים שאין פירסומי ניסא כמבואר בתשובות הריב"ש סימן קצ"א, ולכן מדליקין בבית הכנסת שיש פירסומי ניסא, אבל מאחר שאני נוהג כדינא דגמרא חוששני שאני פטור מלהדליק בביהכנ"ס ולכן אני נוהג לא לברך בבית הכנסת. (אבל מנהג העולם הוא כמש"כ ז"ב"י לברך, דחיקוהו בבית הכנסת משום האורחות או מי שאין לו שמן להדליק ומקורו מהעיסור, ואין חוששין שבוה"ז אין למי להוציא, דהוא כמו קידוש בבית הכנסת דגם בזה"ו מדינא מותר לקדש כמש"כ ונשד"ע סימן רס"ט, דאף דשם איתא דיותר טוב להנהיג שלא לקדש, וכן מנהגינו היום (מובא בכ"י) ודלא כמ"א שם, מ"מ כאן סמכו גם על הכל בו שמדליקין בביכנ"ס משום במקלות בריכו ד"ו, אך לעצמי אני מהדר וחושש שלא לברך).

SHUT BINYAN #3 5 חסמה 5 חסמה 5 חסמה

17

רצוי לבוד מה רנהגו עכשיו רמוליקין בהחכמים
וכבתי מדרשות ניה גם כבוקר בעת הפולח
שחרית, דמאין יצא מנהג זה. רבשלמא מה שמוליקין
ופשט דכל הנך תלתא טעמי לא שיך בהדלקה רבוקר
ומצה לבקש וליתן טעם ליה.

ועלה כרפתי דאולי יצא המנהג כדי לצאת רוח
הרמבים זיל רסיל רגם בבוקר היה צריך
להדליק נרות המנורה אם מצאן כביעות ועי' כי קרא
כביעי בבוקר בהטיבו את הנרות, וכמו שבי בפ"ג
מהלכות המידות ומסמיק הלכה ר' ריב זיל שם: דישון

איתו אהרן ונר. וז"ל להביא קנת ראה לרבי הרמבים
זיל מלשון השי"ט דשבת (וד כיא ע"כ) דאמר שלא מצא
אלא פך אחד וכר ולא היה בו להדליק אלא יום אחד
וכיה הלשון במביה פוק טי. ולכאורה הא מצות הדליקת
המנודה הוא מערב עד בוקר ולא ביום, וא"כ טפי הו"ל
לומר ולא היה בו להדליק רק לילה אחת אלא והאי
כיה הרמבים זיל רגם בבוקר היה צריך להדליק כל
הי' נרות אם מצאן כביעות וא"כ היה נמשך באנת
והדלקה כל המעלי"ע. ועפ"ז עולה נסך המנהג להדליק
בהחכמי גם בבוקר משום דבמנודה נמי היה ניכר הנה גם
בבוקר בעת ההסבה ולא היה בו רק להדליק ולהטיבו רק
ליום אחד והדליק בו שמונה ימים והוא דאין מוליקין
בבית בבוקר היינו משום דכיום ליכא פרסומי ניסא כלל
דש"א כשיהא מאי אהני. אבל בהחכמי זהו מקדש
מעט שפיך נסך להדליק במנודה נ"ח כדי לעשות זמן
לגם והסבה. וכן המנהג בכמה בתי כנסיות להדליק גר

RAMBAM
HILCHOS TAMBUIN
U' MUSAFIN
3:10,12

רמב"ם הל' תמידין ומוספין ז"ל

18

ואחר שאומרים לו יפרשו כל העם ויקטיר המקטיר וישתחוה ויצא :
כבוקר ובין הערבים מצות עשה שני יערור אותו אהרן ובניו. והדלקת הנרות דוחה את השבת ואת הניסוח
קרבנות שקבוע להן זמן שני להעלות נר תמיד יא' וכמה שמן הוא נותן לכל נר. חצי לוג. שני
מערב עד בקר, תן לו כמדה שיהיה דולק מערב עד בקר. ואין מחנכין המנורה אלא בהדלקת שבעה נרות
בין הערבים : יב' מה הוא דישון המנורה. כל נר שכבה ספיר הפתילה וכל השמן שבנר ומשנתו ונתן
בו פתילה אחרת ושמן אחר במדה שהוא חצי לוג זה שהסיר משליכו במקום הדשן אצל המזבח עם ודשן
המזבח הפנימי והחיצון. ומדליק נר שכבה. והדלקת הנרות היא השבתם. ונר שמצאו שלא כבה סתם :

OR SAMEACH ON RAMBAM
אור ש"ח על הרמב"ם הל' תמידין
ז"ל

20

הלכה ג' להראות ונרות הנם כי

פירושו לחן מדליקין ביום כמו שכתב מדליקין במנחה ביום
ז"ל לשיטת רבינו והדלקה נ"ח ביום תשום רשענה
בתיבתא חמי תכל ופסוקי

RAMBAM
HILCHOS CHANUKAH ז"ל
3:3

19

הוא שני טוהר : ג' ומפני זה התקינו חכמים שבאותו
היום חמשה ועשרים בכסלו ימי שמחה והלל ומדליקין בתו הנרות
במנחת הלילות להראות ולגלות הנס. וימים אלו הן הנקראין
שבעה ימים. והלילת הנרות בתו מצוה מדברי סופרים בקריאת המגילה : ד' כל שחייב בקריאת המגילה

SHUT MELAMED
L'HOIL # 121

הנהגה להחזיר ס' קטן

21

SHUT SHEVET HALEVI 8:156

סימן קטן

הנהגה להחזיר ס' קטן

ב"ח, זאת חנוכה השנייה לסיק.

בבד ידידי האהוב בן צדיקים הוליג המסואר ר' יואה ארי דיגר לא"ש.

24

אחרשש ושח באהבה יקרתו קבלתי.

א. ואשר נשאל בענין הלכות נ"ח בעית הכנסת המגולגל סי' תרע"ח אם עומד לבנות הכרות לאחר שכולס הלכו משם

לשפי' שהוא רק מוך חני שעה.

הג"ח הלכות נ"ח בביתו כמה טעמים נאמרו נה דבני סי' תרע"ח ב' תכוס האורחים שאין להם בית שמוציאים

אותם בהלכה זו, וא"כ נרות אלו הם נרות חנוכה שלהם, ופשוט דאין לבנות אותם לכתחלה לפני הזמן כמו שאר נ"ח

בבתי, אלא גם לשאר טעמים שנאמרו בזה (דהח"ל סי' פ"ח פסקו על הכ"י בזה), דא"כ זכר למקדש שהי' מדליק בו

מנורה ועיין בריב"ש סי' קי"ח וע"ש אי"ב אין ספק לבנות כשהולכים משם דמכ"מ המנורה דולתה ממנוחה במקדש

[מעט] וחלי נעטם שנאמר עוד כדי לפרסם הנס לרבים זה סי' ר"ח בעצת ההלכה וכשהם נמלחים שם, מכ"מ למעשה

אין כדאי לבנות כ"ל, אם לא משום הנס נמצא לו דלקה.

החובה. והנה לענין השאלה איסחי ועד כמה רועם בביתו כ"ח ראינו בספר דברי קהלה לר' זלמן גינער דבפראנקפורט רמ"ק דולק חנך מערב עד בקר לאחר הפילה שחרית, ולמפ"ש המניא סי' תרע"ח מק"ב (לפי פי' המפ"ש, וכן הבינו היעבי"ץ בבירור) היו הנרות רולקין עד הצות הלילה, אמנם מפ"ש שם. משמע שהנרות רולקין גם בחמ"ס שחרית, וקשה דוחק לומר שאחר יכך בחצות הלילה לביהכ"מ לכבות הנרות כדי שישארו עצות להדליק בחפלה שחרית, וע"כ נ"ל רמזן רחמי הא לא חני הא דכמקומה שנרות ביהכ"מ רולקין עד הצות הלילה חן רולקין עד בלה, ועין שהנרות נדולות רולקין עד הצות, ובמקומות שמדליקין גם בשחרית בו פלה, מכבין הנרות לאחר חפלה ערבית כדי שישאר להדליק סתו לחפלה שחרית וכן הוא המנהג כאן בבערין בכל חני כנסיות, והצאתי בספר שרה חסד בסוף ערך חנוכה שהביא חשוכה בנין שלמה (ספר זה אינו בידי וכנראה מדברי מוהר"ש סי' ק"ק ויילנא) שחקר טעם על מה שנוהגין בכמה מקומות בחני כנסיות וכו' מדרשה להדליק נרות גם בעת חפלה שחרית על מה הופסע מנהג זה, ועיי"ש מה שכתב-ולי נראה דחמנה נחיסד לפי שכרוב טעמים לא דלק בערב כשיעור והשליטו זה בשחרית, ואף שכבית אין להדליק נ"ח בשחרית הינו רשם לא נחקקה כלל בלילה רשרני במהירא מאי מהני, ואף דמנורה דלקה (להבי"ס נר מערב) גם ביום, מקדש שאני (ועי' שו"ת הרשב"א סי' ש"ס ולח"ס סי' ט"ז סו"י חסירין ומוספין הי"ב). וכ"כ בביתו רעיון רעם הדלקה לפרסם הנס גם ביום גדליקון, ומכ"כ דאחי שפיר לדעת הרמב"ם שם דבהסכת הנרות דשחרית היתה נ"כ הדלקה וכמו שהביא השרה חסד בשם בנין שלמה, והשתא מיושב נ"כ המנהג שאין מסחיגין בערב בביתו עד שדלקו חצי שעה, והא שיעור חצי שעה הינו משחשקע החמה עד שחכלה רנל סן השוק, ושיעור זה לא שיהי' כלל לביהכ"מ, אלא דלא פלוג בין ביהכ"מ לבית חסידים, אך במקום שנהגו להדליק בביתו גם בשחרית, שפיר יש לצרף הדלקת שחרית להדלקת ערבית וזה ערוף רעם כתאמסין בשחרית מן איש שם-וביותר שקשה להנהיג שירלקו בביתו חצי שעה דהיכי נעביר, יסחין השמש אחר חפלת ערבית עד חצי שעה אי"ב יאחר הדלקתו בביתו יותר מן הראוי, ואם יקריסו להדליק בביתו קודם כפ"ש מאי איכא לסימר, ומענה נצטרך להטריח חצי שעה לביהכ"מ ולכבות את הנרות, כדי שירליקו גם בבוקר, או לכסל הסנהג של הדלקת בוקר ולהניח הנרות רולקות עד בלה, ובשני האופנים האלו אין רעתי נוחה, ועל כן במקום שאין עושין כמנהג שפירם לעשות נרות נדולות כל כך שירליקו עד הבוקר, אין למחזה לבנות הנרות אחר חפלה ערבית ולהדליקן שוב בבוקר. ולולא דמיסחפינא הריא דגם במניא סי' תרע"ח מק"ב הכי פירשו עד הצות היינו הצות היום, ובמקום חפ"ש (היינו מעגל צדק) שהביא היו מכבין הנרות בערב אחר מעריכ וסדליקין אותן בבוקר, והיו דולקין עד כלותן, וזה היה בחצות היום, ודלא בפ"ש. והלא ק"ק פיורדא מרוב לו ידרש אחר חמנהג רשם. וכו' תש"ח ז' ת"ת

MAGEN AVRAHAM 67022

מן אברהם ס' תרצ' ס"ק ב'

22

א. הצעדים, דוקא נסים נפי סעעסה נס עני ידעס נמט"ס: ב. בעוד שהנרות, כסב גמ"ל פיורס כל זמן שגרות של כה"כ דולקות והסג עד (ס) כמות עכ"ל- ויחזיקו סנהגו איסור כל היום אין להקל משום דברים המותרים וכו' כמ"ס ב"ד

PARI M'GADIM

כה נדליק דלקה

23

ב. בעוד, עמ"ל, בחצות הלילה כן משמע-אף שדולקין בחפלה שחרית גב"מ"ט בעניני הלילה עד חנוכה

25

ה) וכתב הכל בו (סי' מד ד.) והמנהג להדליק בבית הכנסת בין מנחה שמש למערב ובבית שבת מדליקין אותה קודם תפלת מנחה וכן כתב אבודרהם (עמ' רא ד"ה ומה שנהגו) וכן הוא במהרי"ל (הלכות חנוכה עמ' חז או"ח ד') ואין אנו נוהגין כן. אלא אין בערב שבת מדליקין בין מנחה למערב; וכתב עוד מהרי"ל (הלכות חנוכה עמ' חז או"ח) כשרבו ימי חנוכה ורבו הנרות היה השליח צבור מדליק וכדי שלא יאחר בהדלקה נוטל

30

30 בַּאֲרוֹ הַלְכָה BAAAR HALACHAH # 671

בבית הכנסת * והש נוהגין להדליק בלילה שבת קודם מנחה. ענין משנה ברת דמה שקטבונו בשם שרומה-משה דהמנהג וכו', אכן אם העולם וכו' דמו שקום איקא פרסומי נסא בשבאין אסורין לבית-הסעודה, קל זון פנ טעמא דהגמרא וקציצה, והובא בשער-השוקה, חולק על זה ודעו דנינו שמה שפדליקין בבית-הסעודה הוא פרי לפרנס הגם במקלות, פרי זקא שהיה עשרה פשעת תדלקה. הבית שבת אשכחן נמי בכל פרסומי מלך תולמא דלא פני בלאו עשרה. דאשכחן קרנא קטא דהגבות, וכו' אשכחן דזשי ליה שמזאל לרב תקא מהתעא זיל אטיי לי פי עשרה ואיקא באקדו טעמא לעבר וכו', תל-כן דצריך קבל נמש ואין ענה חסומה מצדד וזהו טעמיהם יוצאין לצדדו קל אקדי בביתו, ולא נהגהו טעמיה לשנוא בבית-הסעודה אלא באבור בלכה, אמנם אם השעה החוקה אין לשל סתדלקא אלא לדליק בלא ברכה, ונראה שגם מה שהביא הפג"א ארבעה בשם מהרי"ל ט"ז בזה עבדיא ולא נודע שם שגוף בסיפן, עד כאן לשוננו. ולענין דעת פרומי נסא דהנהגה אינו פלגי ביה דעצם תדלקה הוא בכלל פרסומי טעמי, דומיא דמאי דאמרינן בגמרא ע"הנפה וקודש טיוב, גרידנפה עדין משום פרסומי נסא, ולא אשכחן חז דאמר זקא קשיש פי עשרה בשעת תדלקה, אלא ודאי דעצם תדלקה שעות קממים על פלג-ישראל הוא נקרא פרנס הגם, תתי תדלקה זו של בית-הסעודה הוא אינו מצד תקנת חכמים רק מהנהגה שהנהיגו כל ישראל כדי לפרנס הגם ברביעין, קמו שפרחי פוסקים, ערי על-הדין בסיפן ופרסום הגם בשיבואו אסורין על הקהל בבית-הסעודה ונראה גרות המעורה דלפניו כמו שקיב טעמן ארבעה, וקצין

הלכות הנגף סימן תרעה RAMA

26

ויש נוהגין להדליק בלילה שבת (י"ג) [י"ג] (מז) קדם מנחה (כליבו ואבודרהם).

MISHNAH BAYURAH משנה בירדה 571

להדליק בכל יום בשעת המוספים, בבית-הסעודה נוהגים אחר מנחה בשעה שהעולם קצופים; וגם דלאחר מערב אין נכון לערב העולם לזה. דצריך כל אחד למהר לילך לביתו ולהדליק גרידנפה: (מז) קדם מנחה. וכן כתב רש"י. אצל דרדרי-משה קמב שאין אנו נוהגין כן, אלא אין בערב שבת מדליקין בבית-הסעודה בין מנחה למערב. בשעה שהעולם מתחילין להתקבץ איקא פרסומי נסא: אכן אם העולם מתקבצין לבוא, וקדם שיבוא מנין לבית-הסעודה ותקדש היום, לא ימויין קלל. אלא יבדיל ידליק מיזו אפלו קדם מנחה, דמפל מקום (נד) איקא פרסומי נסא בשבאים אסורין לבית-הסעודה ודנאים הנרות. וליען

27

MAGEN AVRAHAM 671:10

ליקין בין מנחה למערב וכו' דלאם הוא קמון לחסיפה וטרם סיבואו זמין לנשי"כ יתקדש היום יצדק וידליק מיד-לנ"מ ח"כא פרסומי נסא כשנאים חס"כ לנשי"כ- (י) ודמי למדליק ברחוב בשעה שאין שם אדם ואח"כ גלו הנשים וכו' כמהי"ל סהדליקין

28

29

77) שגור ארבעה, ולדבריו הוא שרין בחל אפלו אין מינו, כששקב SHAAZ HATZUYA 671:54 שצור הגימין אסר מנחה יכול לבדוק.

מנחת אלוז

SHUT MITNCHAS ELAZAR # 68

אם לבד חסד-הכס לכוף ומחבד עמיה דהיה וכו'. שבו ודון לבד כאלו עשרה צדיקים כ"ס- לך מה ענין חיל לנפול ודיבין מהו הכי דיק דמתקבלות ילפיך למבוי דבריה מהכים וכי דלפוטניו כהיל לא קני דלחו מנהג כדאמרי טיק דבבוגות כפרסומי מלמה צניין כי נעודה וכו' כ"ס-הגם צום שגם הרבנא שעתה גלי הדבין לא מלא מלא זה הלפון דבמבוגרין מהו נחוקות-ורק צני' הניח זה שגם הלבוז-תולמו נם בבלבו לא מלא למה זה כלל-רק כי סה"ל מצוט הרוי חסד פרסום שגם חכמי כשרים עבדי-רק כפי' יתקום זה נהור שיהא פרסום גדול כשעבר, כמו י"י כמקולמוס-הים ברבים ובלבו לא מלא לפון דמתקבלות עמיה דיק הנהיג ט"ל נחוקות כי נכחם דיק.

31

לך משנו חל מוכרי שטת דהחיק ה"ח יחוס לוקים הלבוש צ"ח מנחה שם כ לון סהגין כהדליק גם צנ ככ"ח קטור פרסום סענו יחליטתם הגדה. עכ"ל ה"ח עלום יד"ס הגם ודי"ס מלבוש מטרות י"ח וכן יחליטתם הלבוש מלקט ומבנו צדיות חמה. ובמבוי ונחוס שלם ונחשילו כאלון שפיה מלשנים צביהילין לנד- וחס כי לפי עמנו של כפי' וחוס חלום (וגם לפי עמנו של הכלבו כדי להויליא חם פי שח"ל צנ) י"ל דבם כפחוס ונחודים י"ל לנד נ"כ ובמו סקידים גם מדיה- פיו כנר במנעו כשעבדים חלו במלוחים י"ע נ"ר סעודים ל"סעם- וחשדך פחוס פרסום הסא כח עלאש סעודיים- ולפיה שפיו י"ל דיק פרסום רק נחשיפת עשה עב"ם- ותפוחה מה חון לצד צ"ח צדיקים- וחס כפי' חסד האניא ק"י מנחה סיק י" דמיס כשהוא קמון למשיכס חמ"ס סעודו וכו' ויש לזכר משיכ"ס חוס י"ס יצד ודליק מ"ר דמ"ה ח"כא משיכ"ס י"סא כשנאים לח"כ לנייביג- ונחיו סבן זה

תקול ודאין נהרות דליקין כמנהגיה. אין לך פרסום טעם גדול מנה, וצ"ל נראה לעיניה דעתי דתמדליק בברכה יש לו על מי לשמור, וכן שפתיה וחס"כ אדם דצריך להדליק בברכה, ואם בנאל לו להשיג מינו בשעת פרי מה טוב:

לנד- ותולמו סעודו לא פירי רק כשנאים לח"כ נסא עמיה חו רעמו דדי' עבדי עורלות כה"ל ה"ח ה"ח לבול עבדים עוסד מלח"כ כקאלמו דכחיה כפי כמבוסים ונחשילו למתקוות חלוחים חסדיהם שגם לח"כ לא י"ו ונח"ס חו צדדו חמד סעודו חלון לצד ח"צ ותשכו ונחשילו טל טעמיהם סעודו שד"ח דקאלמו לנדון סעודו ח"ח וקמדיהם סעודים טעמיהם כשהניח צני"ס חסיה צדיקים ח"ס חלון עמיה פ"ח נוצר ותדליק שעתה כיון סעודו לח"כ נח"ס חל כשהניח סעודו ח"כ ח"י לצד וכו'. הגם מה סעודיה טעמיה דדי

SHUT RAV PAALIM 2:62

32

וְיָדוּר חָנִי אֲחֵרָה שֶׁשָּׁפַק זֶה יָם לְהַסְתֵּם בּוֹ בְּרַח אַחֲרֵי
 וְהוּא דְחִיטָּא שְׁשִׁיעַ אֲרִיחַ סִי הַיְעִי"א בְּדִין לִית
 רַמְדִּיקוֹן וּמַבְרִיחַן בְּבִית הַכְּנֻסָּת מִשּׁוּם פְּרִיטוּתוֹ נִסְתָּא וְכַתּוּב
 הַמִּנִּיחַ סִי"ק יו"ד דְּחַס הוּא סְמוּד לְמַשְׁבֵּה עֲלֵיל שְׂבִים וְנִסְתָּא
 שִׁיבוּחוֹ מִיָּן לְבֵית הַכְּנֻסָּת יוֹתָמָס דְּיוֹם יַעֲבֹד וְיִדְלֵק מִיָּד
 דְּחִי"ל חֵיבָה פְּרִיטוּתוֹ נִסְתָּא כְּעֵלְמִישׁ חֲלִי"ב לְבֵית הַכְּנֻסָּת
 וְכוּ', וְכַתּוּב הֲרֵב עֲשֵׂר תִּסְבֹּהוּ בְּסֵם מו"ק לִיּוֹן סְהוּא מִשּׁוּם
 פְּרִיטוּתוֹ נִסְתָּא לְבִדּוּן שִׁיטִּיה עֲרֵב כְּשֶׁעֵת מַעֲשֵׂה וְכַן אִם
 הַשְּׁעָה דְחֻקָּה לֹא יִבְטַל הַהֲדַלְקָה חֲלָה דְלֵיק כְּלָה בְּרַבָּה
 וְגַם כּוֹה יָם לְהַסְתֵּם אִם נִמְלָא עֲשֵׂרָה לְשׁוּם יִבְלִיג בְּבִרְבָּה
 וְחֲפִינֵי דְחִין הַשְּׁעָה דְחֻקָּה אֲרִי"ד חִין מוֹטִיל פְּרִיטוּס אִשְׁרֵי
 בְּפִנֵי גַּשִׁים דְּחִין נַחֲשִׁיט עֲרֵב כְּמִ"ס דְּרִיל בְּרִין הַיְעִדוּסָּה
 וְנִשְׁרִיב וְנִקְדָּשְׁתִּי בְּחֹדַר עֲנִי יִשְׂרָאֵל וְלֹא בְּנוֹחַ יִשְׂרָאֵל :
 וְגִ"ר בְּסִי"ד לְשׁוֹכֵחַ דְּנֵם בְּנִשִּׁים חֲסִיב פְּרִיטוּס דְּחִיטָּא
 בְּשִׁיעַ סִי חֲרִין מְגִילָה גִי"ד וְסִי"ו לְבִדּוּן לְחֻזֵק
 אַחֲרֵי עֲבֵרָה וְכַתּוּב דְּמִ"ה דִּישׁ לְהַסְתֵּם אִם גַּשִׁים מְמַלְּפִיטוּס
 לְעֵשְׂרֵה וְעִיּוֹן מְגִילָה סִי"ק כִּי"ד וְלִמְיֵי אִם דְּחִיטָּה סְלוּסָּה
 דִּישׁ מְמַלְּפִיטוּס וְיִ"א חִין מְמַלְּפִיטוּס מִשּׁוּם פְּרִיטוּתָא וְכַתּוּב
 הַמּוֹדֵר סִי הַרְפִּי"ס וְעִיּוֹן פְּרִי"ה דְּכָל דְּחִיטָּה הֵיכֵר לִירֻק
 חֵינֵם מְמַלְּפִיטוּס מִשּׁוּם פְּרִיטוּתָא ע"ס, הֲרֵי תַּחַם סְבִיבָה
 דְּבִעִינֵן מְשֵׁרָה הוּא מִשּׁוּם פְּרִיטוּתוֹ נִסְתָּא וְעַכֲ"ז חִי לֹא מִשּׁוּם
 דְּהֵיכֵר הֵיכֵר מִירֻק דְּחִיטָּב פְּרִיטוּתָא דְּחִינֵי לְזִימָן הַמְ"ל
 הִיחֵי חֲמִירִין חֵיבָה פְּרִיטוּתוֹ בְּנִשִּׁים, וְכֹה כְּפִשְׁתוֹ הַסְּפָק אִשְׁרֵי
 נִסְתָּא קִטְרֵי כְּבִירוֹת חֲטוּבָה דִּישׁ מִהֵל לִירֻק כְּשִׁים בְּעִבּוּר
 פְּרִיטוּס הַגֵּם וְיִ"ה גְּמִי דְּנִפְשׁוּס שְׁפָק הֲרֵב פְּתוּחֵי תִּסְבֹּה
 בְּנִשִּׁין מְחַלל שְׂבַח בְּפִרְהִיטִיחַ בְּפִנֵי כְּשִׁים דּוּקָה דְּחִיטָּב
 פְּרִיטוּתוֹ וְפִסּוּל :

הנהגת זמן רחוק רחוק

ונוהגין להדליק

בבית הכנסת בין מנחה למערב

33

הנהגות והנהגות

סימן שלו

34

שאלה: זמן הדלקת נ"ח בבית הכנסת.

רוב בית ישראל נהגו להדליק נ"ח אחר צאת
הכוכבים, ומ"מ בבית הכנסת מקדימין להדליק
בין כנחה למערב וכמבואר ברמ"א (תרע"א סעיף ט).
ונראו דהטעם לפי שהדלקת נרות בבית המקדש היה
מבער יום, ואיכא מ"ד בפסחים (גט.) דנרות קודמות
לפסח ואי"כ הדליקו זמן הרבה לפני שקיעת החמה,
ועכ"פ זמן הדלקתה היה לפני שקיעת החמה, וככתוב
בתורד "בין הערביים", ואנו לא מדליקין בעוד יום
כמקו"ש משום דשרגא בטיהרא מאי מהני, ולא
מוצייל אלא אחר שקיעה וכמבואר במסכתא סופרים

הנהגות והנהגות

35

וזה"ש נראה ובקפידו להדליק בבית הכנסת בין מנחה
למערב לנשוח זמיון להדלקת מנורה מקודם
שנאה בהלכות אטרי חנוך של כשי"ע לפני הכניסה
באופרכים כל הליכה כמבואר פסחים ג"ע ע"א, ואפי
כיצד שבת דעת בדיע ס"י פרמילא ס"א ב"י נבקיפיד
להדליק אחרי מנחה וי"ש.

TESHUVAS V HA'HA'AGOS #336

SHUT SHEVET HALEVI HGS

TeSHUVOS V'HA'RA'OS #336

תשובות והערות Re'o

36

ונראה שבבית הכנסת הפירסומי ניסא הוא להצטרף
שבבית הכנסת, ולא לדואים ברה"ר, מניל
לכ"ע קודם זאת הנוכחים ואפילו קודם שקיעה מפלג
המנהג כיון דהוא זמן הדלקה במקדש, ואדרכה רגו
להקדים תיכף לאחר מנחה, והיינו למדליקין עם
צאה"כ, וכדלהלן.

וביאור הדבר נראה שבתוך הפירסומי ניסא כל זמן
שעוברין מבחוץ, ומדליקין בהתחלת הזמן
שיאיר טפי, ובבית הכנסת שההזקקה לציבור ראוי
טפי להדליק בזמן שהציבור בביחובין ולכן מדליקין
מיד לאחר מנחה, שאו הציבור נמצא יותר עד צאתם
מבית הכנסת לאחר מעריב ורבין הרדאין. (ומסתבר
לע"ד דזה רק אם הציבור שבבית הכנסת ממשיכים
להישאר להתפלל מעריב מיד או נשארים שמה
לשיעורים או מדליקין תיכף אחר מנחה והפירסומי
ניסא נמשך עד צאתם, אבל כשעוזבים מיד ושאיין
הפירסומא ניסא בלילה אלא מבעוד יום בלבד ושייך
ליום שעבר) אף שחזורים ומתקבצים למעריב נראה
ועדיין להדליק נ"ח בברכה לפני מעריב דוקא.

ובמוצש"ק בציבור מדליקין בבית הכנסת קודם
הבדלה וכמבואר ברמ"א (תרפ"א
ס"ב). והיינו טעמא שיהיה כזה פירסומי ניסא יותר
ואף שאינו ראוי להדליק קודם הבדלה, לצורך מצוה
שוי שהלוא מדליקין הגר להבדלה גופא, ואף שמצוה
לאחר יותר כדי לאחד יציאת השבת, מ"מ מקדימין
להדליק הנ"ח לפני אמירת ויתן לך כיון שפרסומי
ניסא עי"ז נמשך יותר זמן, (וחידוש שמעתי
שבריסק נהגו לדקדק להדליק נרות חנוכה בבית
הכנסת במוצאי שבת קודש לפני קדיש תתקבל,
והטעם הסביר הגר"ח זצ"ל שעדיין שם "ציבור
דתפלה" עליהו, עד גמר התפלה באמירת קדיש
תתקבל, ומצוה בציבור דוקא שכך תיקנו, והכוונה
נראה דכמו דתיקנו "על הניסים" בתפלה תיקנו
הדלקת נ"ח בביחובין שמתפללים, ולכן עדיף שתהא
ברכות הדלקת נ"ח וההדלקה באמצע התפלה והיינו
לפני קדיש תתקבל, משא"כ כל לילה לאחר מנחה
הציבור עומדים למעריב, [ובברכות דף ר' ע"א
אמרינן ועשרה קדמה שיבנה ואח"כ]. ולפי"ז כיו
כשעומדים כדי להתפלל חשיב בציבור התפלה,
משא"כ כשעומדים להתפיר ולהתקבץ אח"כ, נראה
כדבריו לט"ל

גם הרב יצחק רבי

NEFESH HARAV pg 222-3

37

להבדיל תחילה ואח"כ להדליק נ"ח. והנה בעיני כשהצבור מתאחרים
לבוא לתפילת מנחה, יש מן האחרונים שכתבו שרשאי השייך להדליק
בברכה אפי' קודם תפילת המנחה ואפי' אם עדיין לא נתקבצו המנין
לבית הכנסת, ואמר בזה הגרמ"ש דאין זה נכון, דהמנהג להדליק ברית
הכנסת הוא שתהיה ההדלקה בתורת הדלקת הצבור, ואם אין שם
עשרה, נמצא שאין כאן הדלקת הצבור. ואפי' אם כבר יש שמה עשרה
אלא שעדיין לא התפללו מנחה בצבור גי"כ נראה שאין המנהג מתקיים
בהדלקה זו. ולקיום המנהג בעיני שתהיה ההדלקה מתקיימת ע"י צבור
של תפילה, ונהג שנהגו בהרבה מקומות כאמריקה להדליק בברכה אצל
מסיבת חנוכה של המעניין קלו"ב, או אצל מסיבת חגיגה. נראה עפ"י
פשוטות שאין זה קיום של המנהג של הקדמונים, והברכה תהיה ברכה
לבטלה. [ואפי' יאמר החזן המברך "השם אלקינו", ולא יבטא השמות
האלו כחוגן, גי"כ נראה דהוי בכלל ברכה לבטלה, עמשי"כ בבאור ענין זה
לעיל בענייני גרוך שאמר אות ב.]. ולא מקרי צבור של תפילה אלא
במצרפו מקודם להתפלל מנחה, ועדיין נשארו במקומם בבית הכנסת
מוכנים ועומדים להתפלל מעריב. אבל לאחר שכבר גמרו כל תפילת
ערבית, או קו"ם שהתפללו מנחה בצבור, אין עליהם חלות שם "ציבור
של תפילה" שנאמר שבהדלקתם יקיימו את מנהג הקדמונים להדליק
בצבור. ומהאי טעמא הוא שנהגו להדליק בבית הכנסת תיכף לאחר
השקיעה ולא להמתין עד לאחר צה"כ, שרוצים להדליק בין מנחה
למעריב, וכני"ל, וגומרים תפילת המנחה בסמוך לשקיעה. וכן נראה
דלפי"ז איש הפשרה שהרבה נוהגים במוצש"ק, דבבית מבדילים קודם
להדלקת נ"ח, וכסברת הטי"ז. משא"כ בבית הכנסת, אם יבדילו
תחילה, הרי עי"ז יצא שהדלקת הנ"ח תהיה אחרי גמר תפילת הצבור,
ונמצא שכבר פקע השם צבור של תפילה, ולא יהיה בהדלקתם משום
קיום המנהג הנ"ל. ואף דבמוצש"ק אי"א להדליק קודם מעריב, דאין
עושים מלאכות קודם אמירת אתה חוננתנו, מכל מקום בריסק דקדקו
להדליק קודם ויהי נועם, כלומר, קודם גמר התפילה בצבור, דאמירת
קדיש תתקבל היא היא גמר התפילה בצבור. ואפי' לפי המנהג הפשוט
הנוכח בפרוסקים שמדליקים בבית הכנסת אחרי קדיש תתקבל, קודם
ויתן לך, נמי נ"ל, דבמוצש"ק הצבור של תפילה עדיין נשאר עומד בצירופו
עד לאחר אמירת ההבדלה, שכמו שיש תוס' שבת לפניו, כמו"כ יש

TEL: 052-5446604
V. HA. 3446604
#398

SHUT
SHEVET HALEVI
#65

סימן סה

בשיק וישלח תשלום לשיק
בכר וידוע כי כגון יקר רוח בשיק
ה אליהו שלזינגר שלימים רצ שגות גילה
ומקור חיים ויובחיו.
40

אחדשים ושי"ח בלכנה
יקרתו קבלתי ואשר שלל צמי שכנר נידר על ימיך בנתיב
וזרמן לו לאחז מסיבה ופס מפעדים לו כהדלקת
כדה חנו מותר לו לכר כסא ומלכות ודודאי ישנם פס
אנשים שלל כדליקו ומכוח להחיותם וגם יש צור
פרסומם נחמא.

הנה כנר כשלחו עיי כיק, ודמחי כעני דלח לכר,
ועפמי ומקורו הכפוסקים חקשו צנחם כמנהג
של כולקנו גם כניה ככנסת, ולי כריזים כחשובה פי
קרא דכדלקה זמח חין חלם וולח כה, וככיי חרעיה
כי כפזיל האורחים שאין להם צית שמדליקים לחותם
כדלקה זו, וכבר נחשבו כדבריו החכם לצי סיי, שית,
ועיין גיי כחשובת בנין שלמח סי ליי מנ שמחם כה,
אלל דמכיי מנכח וחיקון כול פמשיי כריזים כחשובה
פס, וככל פי כי כמעט כדי לכוחה למי שאינו כתי, וגם
כי כול כחור המורה ופירסום כהם חכר למקדו,
וכנה כמעטו להחיות שאינו כתי מולח כריזים פס
כתי חכיר הפוסקים שיי חלח חלם חלל כזה.

ואיי עיקר נשעם כמשיי ככל צו כסום כחור מורה
פרסום כהם חכר למקדו, ואיי חולי לא כחיסוד כמנכח
רק כניה ככנסת חש כזה דמיי לכדלקת מנחה כמקדו
וחיכה כזכ זכו למקדו, והס רחי דמיינו כזכ כמקדו
חם לכדלקת כניה ככנסת מרח כמכר או לפון זרוס,
כמחור כעור שיי חרעיה ועשאר פוסקים כזה, וחס
חמרו כניה ככנסת ועשאר כולד מנכחי צית ככנסת
כקדושים מניל לכוסף כזה שאינו חמה, וכל מנכחי
שרלל כחיסוד כמפמים שנגלו לפני מיסדי כחקקה,
וכיון שאין כיד זומח לגמרי חן כחשו לכוסף, וידעתי
גם ידעתי שכיו מדויות שכור מנכחים כמסיבות כולד
חלל פי חוש חם רוח כמפמים נחמ חמם.

SHUT AZ MIDBARU 6:75

עית אב נכדו חקרו ס'ה דשאנה

ובכרוננו שבשנה שכברון פגשו את הגאון רש"י ארעב"ן שליט"א, ושאלתי אותו על הדלקה
בברכה מחור לביהמ"ד, והשיב לי שכל מקור הברכה הוא על יסוד שמברכין על מנהג כהלל ברי"ת, די
לנו כמה שנוהגים, ולא להוסיף עליו.

סימן שצח

שאלה: נשאלתי בחתונה בחנוכה
שהתפללו שם מעריב ורצו שחון
ידליק ג"ח בברכה. 38

הזריותי רעתי שאין בזה דין הדלקה בברכה כלל,
שעיקר ההדלקה בבית הכנסת היא מתורשתת
ודנו כה טובא הפוסקים איך מברכין על המנהג והבו
ולא לוסף עליו, ואין לנו אלא מה שמבואר
בפוסקים דוקא בבית הכנסת והיינו בציבור קבוע,
אבל בציבור שאינו קבוע ונאספים באקראי לא תיקנו
הדלקה לברכה, (ושיך בזה כל הטעמים שבי
הראשונים וז"ל להדלקה, ששייכים טפי בבית הכנסת)
וכעין זה בברכה מעין שבע דליל שבת שתיקנו
לציבור, אינו אלא לציבור קבוע ולא בבית חתנים
וכו' דאינו מניין קבוע וכדאיתא בשו"ע ס"ס רס"ח,
וכן כאן שעיקר הדלקה מנהג ולא חלוי בתפלה דוקא
כלל, אלא בבית הכנסת או מקום קבוע לתפלה נהגו
ואין להוסיף עליו.

ולפי זה נראה שתוכת הדלקה בבית הכנסת בברכה
אינו אלא במקום קבוע לתפלה ולא כשנאספו
באקראי, אבל בביאור הגר"א שם בחלכות חנוכה
מדמה להלל כליל פסח בבית הכנסת שמברכין והחם
המנהג פשוט אף במנין שאינו קבוע, אמנם כהלל
דליל פסח יש סוד גדול ואין להקיש ממנהג למנהג,
וכונת הגר"א היא רק רמזינן שמברכין על מנהג
ומש"ה כאן דעיקרה מנהג בעלמא די לנו כמה שנהגו
וספק לקולא.

לכן נראה שכל ספק בהדלקה בבית הכנסת ראוי
להקל ולא לכבד, ודי לנו כמה שנהגו, אבל אין
לנו לשנות ממנהג אבותינו, ואולול המנהג אמינא
לברך על הדלקת ג"ח בבית הכנסת רק תוך חצי שעה.

עית אגרת זכר

39

וע"ז אמ לברך על גרות מנחה כהנאספ הציבור
הנוהג בכפר העיר כחנכה מנחה פרסומי נימא.

הנה כמה דחקו ורצונו למלוא טעם על ברכה זו
כגיבוי כמחור כמשיי כריזים (סי קרי"ח)
וכמבר חם לני (סי שייח), ואין ימלה פל כדעת
לחדש מעלתו מה שלל שפרו לחיותו, וכיותר על
קוספים על חשיפות כהלה חין רוח חממים נוחה
כומם ואיכניל וגם כהגויק כהב טעמים לשבח דתין
מקום לכרכס זו פס.

וכמו כזה ידועו סח לומיים וחומם ככל
חומתי כרכוס,

יצחק יעקב ווייס

החלק ה' ס' 8
42

ואף שאין המנהג להדליק בכל המקומות של אסיפת רבים אך כבר השתנה בהדלקת בכ"י ואפשר ראשי לא היו נוכח בהדלקת חב"י כמילא השי"ץ הוא שליח של כל אחד שיש לו שיעור להכניס ונושא בעול ההוצאות. אבל בנידון שמדליקין בכ"י העיר והעיירה הוא בשביל הנושא והמחמא רבים מהם לא משתתפים בבח"י, ואפי' אם הם בכלל נר איש וביתו אבל יש דין הדלקה מדין מתירין נר לכל אחד ואחד ממילא אפשר לעשות ברכה בלא שום פקטוק לעידף מבח"י כיון שזה בחזק ממש, ואף שכתבו עוד טעמים על הדלקת בח"י עיקר הטעם הוא משום פרסומי ניסא של הדלקה בחזק.

החלק' ס' 8
6:75

ומכיון שהדלקת הגרוב בחזק הוא מעיקר התקנה של הדלקת נ"י בעצם המסור לפתח כדמוכח ברמב"ם לכן כיון שבת"ל לא היתה המנהג סבנה לכה"פ הנתיבו להדליק בברכה במקום קיבוץ רבים שבוה מתקיימת בחזק. אמנם להדליק בכל מקום שמתאספין בו רבים י"י התקנה היתה רק ובבח"י ובמ"ד הוי לכה"פ מקום המיוחד לרבים לפי זמנה לרמב"ם כאופן עראי, אבל הנידון שדמתי בספר המורה שמתאספין רבים בכ"י העיר מצד אחד על הכ"י ובהמ"ד ולפי' שיריש לברך אף שאינו יוצא מצות הדלקה של כמקום שבר שם, ואין זה כמוספה על המנהג. וכן יש לברך בכותל מערב במקום שבו שמו המיוחד להפלה ואינו מקום מעבד כמו כעבר וגם יש מחיצות דש לומר שיש לו מדרשה בח"י.

החלק' ס' 8
11:32

ובקשר למקומות הציבוריים שיש מועדים: הבו ולא להוסיף עליו כיון שיש עוד טעמים ואף שכתבתי (עין היטב באו נדברו ת"ו בסימן ע"ה שהוכחו מדברי הח"ס ועוד מדמברכין שיעקר הוא הטעם של הירב"ש) דיש להדליק במקומות הציבוריים בכל זאת לא שלאנו לכו לפסוק רבכל מקום שמתאספים שם שיש לברך, ולא פסקתי (באז נדברו ח"ה סימן ל"ז) לברך אלא אם מתאספים ברחוקה של עיר (כמובן אם האסיפה מתאם עם דיני התורה) ואין זה גרוב המנהג של הדלקת בח"י אלא שלשולם לא נתבטל תקנת חז"ל של הדלקה בחזק ממש והמדליקין בפנים עדיין יש עליו חובת הדלקה בחזק אפי' להראשונים דרמב"ם כדעבד בהדלקה בפנים.

וכבר מובא בן בשם המגיד דבריסק זצ"ל דאם הוי אנוס והו' ליק בפנים שאם אח"כ מתאפשר לו להדליק בחזק ועדיין הוא בזמן הדלקה חייב להדליק בחזק וכן נתנו למעשה. אבל הוא מוהר"ק רק בגנע להדלקה אבל לעני' שיש גם לברך כיון ואפי' במתירין מן המתירין אם נודעו לאחר שכבר הדליק נרות להשלים המספר של מתירין ור"ה סוברים שעל הידור של נ"ח מברכים שזה מיסוד המצוה ומכאן פסק ברכות מבריע המ"ב שלא לברך אבל הדלקה בחזק שזה מיסוד החקנה כמבואר ברמב"ם בפ"א והנוכה בנ"א אפשר לברך.

בחזק לעניניו דהאסיפה צבורית בבית אף שלפי דעתו אפשר לברך מ"מ יש להתחשב עם הטענה שטענים. הבו ולא להוסיף עליו, וגם כעת וקדמתי מהשי"ע דמביא המנהג של הדלקה בבח"י אף שאינו מוכרז המנהג של הדלקה בפנים הרי שאין המנהג נובע מזה כמ"ש"כ הירב"ש אלא משאר טעמים. אבל בחזק ממש נ"ל שיש לברך ואין זה משום המנהג של הדלקה בבח"י, אף שידעתי שאלו שהם מדליקין בפנים כמנהג אכ"ח וגם כשכאן לא"י ששים בן לא יתקבל אצלם פסק זה אבל מה שנולע"ד בחבתי. הרהבתי ב"י אוד מה שכבר נ"ל"ם באו נדברו.

141 # זמנים ו' מוסמך
P. 371 IN
43

ואגב אביא כאן מדברי קוני הגאון רבי שלמה זלמן סיניס וכר דיעין לברכה בספרו (סנס שלמה חלק ג) שחקר שם אם חייב פירסומי ניסא בתוכה דבעינו עד שתכלה רגל מן השוק היינו רגלי ישראל לבד או חלוי נמי ברגלי עכ"ל דבעינו נמי להו ופירסומי ניסא, ולדעתו הדבר חלוי בעלונתא בין רש"י הר"ף בסוגיין, שרשי פירש, התרמודאי שם אימח מלסטין עצים דקים ומתעכבו בשוק עד שתכלה בני גשק לבתיהם משחשפה ומבעירין בבתיהם אור וכשצריכים לעצים יתאינו וקוניו מה"מ, הרי שהם מאומות העולם ומ"מ שייך בהו פירסומי ניסא, והר"ף פירש דתרמודאי הם עצים התרמודאי הם בני אדם המביאים אותם, והיינו מפני שפירסומי ניסא אינו אלא בישראל. א)

ולע"ד ששום דלא שייך תוב פירסומא ניסא בתוכה לגיירי, שיסוד חוב פירסומי ניסא היא לפרסם השגתה הבורא ית"ש בעולמו, ועיקרה להשריש בלב כל אחד ואחד מאתנו אמונה בהשגחה פרטית, וחייב זו לישראל ולא לגויים, וע"כ אין המצוה עלינו בתוכה לפירסומי ניסא לעכורים, ורש"י נמי לא נתכוון בעולם לומר דבעינו הגרות מאירים אז משום פירסומי ניסא דהאומה תרמודאי, רק האומה מברו עצים בשוק עד שעה מאוחרת והישראלים שרצו לקנות ע"כ נשארו שמה להשיג בהם עצים, ולדידהו מצוה פירסומי ניסא, ולא כלה רגלם אלא כשכלה רגלם דתרמודאי שישארו מהשוק.